

Förmån av fri bil utom tjänsten

Stens Sjöholms artikel i nr 10 om "Några erfarenheter från årets taxeringsarbete" har föranlett en liten rad av oppositionella inlägg. Redan innan hr Sjöholm tagit del av dessa, insände han emellertid "ett förtydligande", som här får inleda diskussionen.

Ett förtydligande.

I Skattenytt nr 10/1955 anlade jag några synpunkter på årets taxeringsarbete och jag redovisade därvid bl. a. som min uppfattning att förmånen av fri bil utom tjänsten merendels taxeras till alltför låga värden. I samband därmed konstruerade jag ett exempel, som mynnade ut i reflexionen att det ifrågavarande värdet borde bestämmas så att skatten på det samma komme att uppgå till det belopp som den förmånsberättigade skulle ha nödgats erlägga för hållandet av egen bil för samma körsträcka. Enligt vad jag kunnat förstå har exemplet kommit en del oro åstad och på sina håll misstolkats — något som jag sannolikt icke kan helt frita mig ansvaret för. Ett förtydligande kan därför vara väl på sin plats.

Det finns olika kvaliteter på förmånen

effekt i undervisande syfte, som avsetts. Men ännu finns det allt för många som återkomma med samma "försök" år från år. De kanske hoppas att "droppen skall urholka stenen", men jag tror att utsikterna till framgång sjunker i takt med envisheten.

P. E.

av fri bil. I min artikel syftade jag icke på arbetstagare som någon gång då och då och kanske efter särskild anhållan tillåtes begagna arbetsgivarens bil. Det är ett ur taxeringssynpunkt föga intressväckande fenomen. Det som tilldrar sig intresse är företrädesvis de fall där arbetsgivare och arbetstagare är en och samme person; det gäller exempelvis ett bolag med hela den suveräna bestämmanderätten knuten till verkställande direktören. Det var förhållanden som detta som min utläggning tog fasta på. Här är bilen skriven på bolaget, men utnyttjas av direktören i privat bruk. Det är här inte så mycket fråga om en löneförmån i vanlig bemärkelse, det rör sig snarare om bokföringstekniska operationer med skattevinnande syften. Man kan väl påstå att vår direktör *äger* en bil, som skattemässigt sorterar under bolaget. I fall som detta — och dom är ungefär lika talrika som enmansbolagen — förefaller det mig vara rimligt och rättvist att den i realiteten bilägande direktören får vidkännas en utgift som motsvarar den han skulle haft för sin bil om den icke vore skriven på bolaget. Värdet bör sålunda av taxeringsmyndigheterna bestämmas så att skatten på värdet kan beräknas uppgå till denna summa. Det är det belopp han sparar på sin bokföringsmässiga framsynthet.

Begränsar man mitt exempel i nr 10 till att avse fall som det nu skisserade blir det mindre utmanande. Det innesluter dock ett i viss mån nytt sätt att se och är som sådant ägnat rubba cirkelarna i ett eller annat vanetänkandets högkvarter.

Sten Sjöholm.

Ett genmäle.

En av undertecknad genom sitt eleganta skrivsätt gärna läst skribent i Skattenytt har i en artikel i oktobernumret delgivit läsarna "Några erfarenheter från årets taxeringsarbete". I artikeln kommer författaren bl. a. in på den vanskliga uppgiften för taxeringsnämnderna att uppskatta "förmån av fri bil utom tjänsten". Om man sätter sig till att tänka genom spörsmålet utan förutfattade meningar och utan att låta sig distraheras av förefintliga prejudikat och annat dylikt, kommer man enligt artikelförfattaren fram till, att om den ene av två personer med lika lön därutöver åtnjuter en bilförmån, likvärdig den, som den andre själv förskaffar sig för 2.000 kr., så kräver likformigheten, icke att den förre taxeras för denna summa utan att han taxeras för ett belopp, *varå skatten utgör 2.000 kr.* "Med samma lön och samma levnads-sätt och samma anspråk på tillvaron bör kassabehållningen av ett års intäkter bli densamma för båda. Detta sätt att taxera vore att placera den strikta rättvisan i högsätet".

Slutledningen är nog individuell. Undertecknad finner i varje fall det lagliga sättet att värdera förmånen i fråga till det pris, 2.000 kr., som skulle ha gällt, därest det varit fråga om att för penningar förskaffa sig den, som det enda följdriktiga. Artikelförfattaren har i själva verket nått fram till slutet i sitt resonemang via en logisk kullerbytta, utförd med för honom betecknande elegans, det skall villigt erkännas. Ehuru det ventilerade spörsmålet rör sig kring det förhållandet, att en vid sidan av den kontanta lönen åtnjuter bilförmån i beskattningshänseende likställes med lön, så jämför artikelförfattaren lik-

väl ogenerat två personer, vilka visserligen ha lika kontant lön men av vilka den ena därjämte åtnjuter skattepliktig bilförmån och alltså har sammanlagt högre inkomst än den andra. Det vore väl orimligt, om en högre inkomsttagare (den med bilförmånen vid sidan av lönen) ej skulle få mera över än en lägre inkomsttagare (den utan bilförmån), sedan skatten betalats. Med sitt sätt att resonera borde artikelförfattaren, såvitt undertecknad förstår, anse den strikta rättvisan placerad i högsätet, om en person med 3.000 kr. kontant lön jämte fritt vivre, vårt 1.500 kr. efter ortens pris, beskattas så hårt, att han fick lika litet över av lönen, sedan skatten betalats, som en person med enbart 3.000 kr. kontant lön, sedan denne jämväl betalat sitt vivre med 1.500 kr.

Varför krångla till bevisföringen redan från början genom att utgå från två olika årsinkomster. Nej, låt den ena personen tjäna exempelvis 22.000 kr. och själv hålla sig med bil för 2.000 kr och låt den andra tjäna 20.000 kr kontant och därjämte åtnjuta en bilförmån, betald av arbetsgivaren med 2.000 kr. De två personerna kunna då sägas vara lika lottade i inkomsthänseende. Med samma *inkomst (ej lön)* och samma levnads-sätt och samma anspråk på tillvaron bör kassabehållningen av ett års intäkter bli den samma för båda. Den blir det endast om bilförmånen taxeras till just 2.000 kr. och icke till ett belopp, varå skatten utgör 2.000 kr. Vilket skulle bevisas.

Artikelförfattarens mening, att "det borde väl stå utanför debatten att även en statlig traktamentslyftare skall taxeras för i hemmet inbesparad kost", verkar förbryllande. Omnämmandet av inström-

mande besvär tyder på, att författaren menar fullt allvar. Och likväl är "i hemmet inbesparad kost" icke någon intäktspost. Kostbesparingens värde ingår i beräkningen av avdrag "för den *ökning* i levnadskostnaden, som den skattskyldige kan hava fått vidkännas på den grund, att han vistats utom sin vanliga verksamhetsort, såsom för hotellrum, *ökad* kostnad för föda o. s. v. Därest av staten anvisats särskild ersättning för kostnaderna, får avdrag dock icke äga rum". Med detta klipp ur anvisningarna till 33 § KL för ögonen bör det snarare stå utanför debatten, att en statlig traktamentstagare *icke* skall taxeras för i hemmet inbesparad kost. Traktamentet har av skattelagstiftarna ansetts vara avsett att täcka ökningen i levnadskostnaden och ej mera.

Per Mellblom

*

Stadsfogden Sten Sjöholm har i senaste numret av Skattenytt bl. a. ordat något om värderingen av fri tillgång till bil. Han gör därvid det tankeexperimentet, att två personer, låt oss kalla dem A. och B., har samma lön och samma förhållanden i övrigt. A. får emellertid fritt disponera en arbetsgivaren tillhörig bil medan B. själv får hålla sig med bil. Sjöholm beräknar B:s kostnader för bilen till 2.000 kr. och menar, att A. då bör beskattas för fri bil med ett så stort belopp att skatten därå uppgår till 2.000 kr. Därvid skulle båda ha samma belopp över sedan skatter och bilkostnader betalats. Enligt Sjöholms mening skulle därvid den strikta rättvisan ha placerats i högsätet.

Jag skall gärna erkänna, att jag med nöje brukar läsa Sjöholms inlägg och även oftast dela hans synpunkter men denna gång förefaller det mig att han

gör sig skyldig till ett ganska grovt förbiseende. När han talar om de båda berörda personernas lön synes han nämligen endast räkna med den kontanta lönen. Han nämner visserligen sedan att A. därutöver har fri tillgång till arbetsgivarens bil men han tycks helt förbise det förhållandet, att A. i och med detta har *större* lön än B. Även naturaförmåner kan ju som bekant utgöra lön. Godtager man beräkningen av bilkostnaderna till 2.000 kronor finner man, att A. i realiteten har 2.000 kronor högre lön än B. och det synes då rimligt att han också får betala skatt på detta högre belopp. Någon större grad av rättvisa skulle det väl däremot icke bli om Sjöholms rekommendation skulle följas i detta fallet.

E. S.

Den angenäma erfarenheten av taxeringsarvodets "indroppande" — ett synnerligen adekvat ord! — i brevlådan har tydligen stimulerat herr Sten Sjöholm till den grad, att han kommit att framstå kanske litet väl blodtörstig i sin för övrigt lika välskrivna som roande framställning i Skattenytts oktobernummer av sina erfarenheter från årets taxeringsarbete. Man skulle med en liten travestering vilja utropa: "Sjöholm, Sjöholm, stilla Ert blodiga svärd!"

Kanske den ärade skribenten redan råkat i en situation liknande den han inledningsvis så målande beskriver och nu slås med häpnad över att något, som i oktober föreföll så övermåttan välbetänkt, kan te sig så obegripligt i november.

Herr Sjöholms resonemang i fråga om statstjänstemännens traktamenten och om beskattningen av förmån av fri bil förefalla visserligen icke obegripliga eller lo-

giskt felaktiga i sig själva, men premiserna äro väl däremot litet galna, och då hjälper inte aldrig så eleganta bevisföringar.

Statstjänstemännens traktamentsersättningar skola visserligen vara så uträknade, att de sammanfalla med kostnaden för bortovaron från hemmet, men därvid avses *merkostnaden*. Därmed borde det "stå utanför debatten", att statlig traktamentslyftare icke skall taxeras för i hemmet inbesparad kost. Herr Sjöholm medger generöst, att den allmänna uppfattningen icke omslöt hans tankegång, och detta hedrar båda parter, synes det mig.

I detta sammanhang måste man medge, att taxeringen av traktamentsersättningar i enskild tjänst blir allt svårare för varje år. Detta beror i icke ringa grad på att anvisningarna till kommunalskattelagen, (att avdrag i regel torde böra medgivas i de fall, då ersättningen ej överstiger vad som av staten i motsvarande fall anvisas) bli allt omöjligare att följa, eftersom ingen människa vet, vad staten anvisar i de enskilda fallen. De i resereglementet upptagna beloppen äro ju numera maximibelopp, som ofta reduceras, inte bara generellt utan även efter prövning från fall till fall. Här äro nog anvisningarna till kommunalskattelagen en aning föråldrade.

I fråga om beskattning av förmånen av fri bil utom tjänsten visar herr Sjöholms resonemang att han, som han själv säger, "icke låter sig distraheras av förefintliga prejudikat och annat dylikt". Förvisso en utmärkt regel i och för sig! Men om man nu lämnar prejudikaten åsido, så behöver man väl inte göra detsamma med skattelagarna, med själva grundtexten alltså, så att säga.

Utän synbar darrning på manschetten förklarar herr Sjöholm, att om två ogifta

personer med olika inkomster — t. ex. på grund av att den ene utöver samma kontantlön åtnjuter en naturaförmån värd 2.000 kr — skall ha lika mycket kvar att leva på sedan skatten betalats, så måste marginalskatten på naturaförmånen vara 100 %. Det är så sant som det är sagt, fastän herr S. inte uttrycker saken med just de orden.

Hans resonemang är alldeles riktig — med hans målsättning: "skattemässig likformighet". Då nu herr S. trots allt ej kan undgå att låta sig distraheras av de fastställda skatteskalorna, värderar han i stället — hokus pokus! — upp en faktisk förmån av 2.000 kr till ett fingerat värde, t. ex. till 5.000 om man räknar med en nuvarande marginalskatt av 40 %.

Det enda som är oklart i sammanhanget är varför han inriktar sitt fiskaliska nit endast på förmånen av fri bil. Varför inte alla naturaförmåner? Kan han sedan få den reformen genomförd, skulle han därmed sannolikt ha lyckats avskaffa allt vad naturaförmåner heter på en natt.

Sedan är steget inte långt till samma behandling av extra inkomster och, varför inte — i "likformighetens" och "den strikta rättvisans" intresse — av alla inkomster över ett visst belopp, stort nog att tillförsäkra varje skattskyldig en nödortftig levnadsstandard i folkhemmet. Samtidigt höjdes Ortsavdragen till detta belopp, varpå de flesta taxeringsfunktionärerna komme att bli överflödiga. De få återstående, bland vilka man förväntar sig återfinna den ärade skribenten, bör då kunna komma i åtnjutande av ett synnerligen förhöjt, av det statsfinansiella läget tämligen oberört arvode, som dock torde komma att uppbäras med större entusiasm endast av dem som äro utrustade med herr Sjöholms goda humör. Honoraret kommer då

nämligen icke inflödande via postgiroblanketten utan i form av ett kvitto å inbetald skatt. Simsalabim! Så enkelt var det!

B. Magnusson.

I senaste numret av Skattenytt finnes en av Sten Sjöholm undertecknad artikel betitlad "Några erfarenheter från årets taxeringsarbete". I densamma behandlas bl. a. spörsmålet om värdering av "förmån av fri bil". Den ärade författaren har satt sig till att tänka genom spörsmålet "utan förutfattade meningar och utan att låta sig distraheras av förefintliga prejudikat och annat dylikt". Därvid har han, se sid. 241, kommit fram till en slutsats, som där-est densamma skulle vara riktig, måste be-tecknas såsom revolutionerande. Resone-manget i exemplet går i korthet ut på, att om en anställd haft fri tillgång till arbets-givarens bil och därvid utnyttjat densam-ma för privat bruk i sådan utsträckning att han skulle ha fått vidkännas utlägg för 2.000 kronor för motsvarande bilresor, därest han icke haft ifrågavarande för-mån, borde han, därest den strikta rätt-visan skulle placeras i högsätet, icke taxe-ras för nämnda summa utan för ett be-lopp, *varå skatten utgör 2.000 kronor*. Den ärade författarens resonemang måste alltså innebära, att kommunalskattelagens be-stämmelser i 42 §, 2 st., "Värdet av pro-dukter, varor eller andra naturaförmåner, som ingå i lön eller annan inkomst, beräk-nas efter ortens pris", enligt principen om likformig beskattning äro i högsta grad orättvisa och alltså snarast måste omarbe-tas. Fram för en rättvis beskattning! Se här ett exempel hur nyordningen skulle verka. En gift man i Stockholm antages ha en kontant inkomst av 18.000 kronor (hustrun ej inkomst). Enligt källskatte-tabellen år 1955 skulle han få betala cirka

4.180 kronor i preliminärskatt. Men låt oss antaga att samme man i stället haft en kontant lön av endast 8.000 kronor och naturaförmåner, enligt ortens pris värde-rade till 10.000 kronor, även i detta fall alltså en sammanräknad inkomst av 18.000 kronor. Då skulle han enligt den nya given beskattas för nämnda naturaförmåner icke för 10.000 kronor utan för ett belopp varå skatten utgör 10.000 kronor. För den kon-tanta inkomsten å 8.000 kronor utgör pre-liminärskatten cirka 1.440 kronor. Till-sammans med skatten för naturaförmå-nerna, 10.000 kronor, kommer man då upp i en sammanlagd skatt på cirka 11.440 kronor, vilket skulle innebära att man måste taxera vederbörande för en sam-manräknad inkomst av cirka 35.000 kro-nor. Den strikta rättvisan skulle ju place-ras i högsätet.

Läsarna har givetvis för länge sedan genomskådat att författarens resonemang är ohållbart. Men vari bestå då det tokiga? Jo, författaren har i sitt exempel med jämförelsen mellan de två anställda helt enkelt glömt bort en så påtaglig realitet som att den, som beskattas för en natura-förmån, också får en kontantutgift i skatt och att denna skatt måste gäldas med an-nan inkomst. Om författaren går igenom sitt exempel på nytt, skall han nog finna, att om vederbörande taxeras för 2.000 kronor för ifrågavarande förmån av fri bil (alltså *icke* ett belopp, varå skatten ut-gör 2.000 kronor), kommer man fram till exakt samma kassabehållning av årets in-täkter för båda de anställda. Ovan cite-rade bestämmelser i kommunalskattelagen stå sig nog alltså, och man får väl bara uttala en stilla förhoppning, att författa-ren ej redan omsatt sina revolutionerande teorier i praktiken. Obs! artikeln var ej införd under "Taxeringshumor". *G. A.*